

วิวัฒนาการและรูปแบบการตั้งถิ่นฐานของเมืองที่ฝั่งพาดและฝั่งพาดน้ำ
: กรณีศึกษาเทศบาลนครปากเกร็ดและเกาะเกร็ด

นางสาว สิริฉัตร ภูภักดี

ศูนย์วิทยพัทยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการวางผังเมือง ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-17-6476-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

URBAN EVOLUTION AND PATTERN OF LAND AND WATER BASED SETTLEMENTS
: CASE STUDIES OF NAKORN PAK KRET MUNICIPALITY AND KOH KRET

Miss Sirichat Poopakdee

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Urban and Regional in Urban Planning

Department of Urban and Regional planning

Faculty of Architecture

Chulalongkorn University

Academic Year 2004

ISBN 974-17-6476-6

สิริฉัตร ภูักัด : วิวัฒนาการและรูปแบบการตั้งถิ่นฐานของเมืองที่พึ่งพาท้องน้ำ
 : กรณีศึกษาเทศบาลนครปากเกร็ดและเกาะเกร็ด (URBAN EVOLUTION AND PATTERN OF
 LAND AND WATER BASED SETTLEMENTS : CASE STUDIES OF NAKORN PAK KRET
 MUNICIPALITY AND KOHKRET) อ.ที่ปรึกษา ผศ.ดร.ระพีพร โรจนประดิษฐ์ อ.ที่ปรึกษาร่วม
 อ.ขวัญสรวย อติโพธิ 189 หน้า ISBN 974-17-6476-6

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการตั้งถิ่นฐาน อันเกิด
 จากการบุกรุกของกระบวนการพัฒนาเมืองที่พึ่งพาท้องน้ำเข้าไปในพื้นที่การตั้งถิ่นฐานของชุมชนที่พึ่งพาท้องน้ำในบริเวณ
 เขตเทศบาลนครปากเกร็ดและเกาะเกร็ด เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการตั้งถิ่นฐานเมืองที่พึ่งพาท้องน้ำกับชุมชน
 ที่พึ่งพาท้องน้ำ และเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาพื้นที่เมืองและชุมชนอันเกิดจากปฏิสัมพันธ์กันของรูปแบบการตั้งถิ่น
 ฐานที่พึ่งพาท้องน้ำ

จากการศึกษาพบว่า รูปแบบการตั้งถิ่นฐานของพื้นที่เมืองที่พึ่งพาท้องน้ำในเขตเทศบาลนคร
 ปากเกร็ดกับพื้นที่ชุมชนที่พึ่งพาท้องน้ำในเกาะเกร็ดมีการเปลี่ยนแปลงไปตามการพัฒนาเมือง ทั้งทางด้านกายภาพ
 เศรษฐกิจ และสังคม แต่ชุมชนที่พึ่งพาท้องน้ำมีการพัฒนาทางด้านระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการ ทำให้ชุมชนได้รับ
 ความสะดวกสบายมากขึ้น และชุมชนที่พึ่งพาท้องน้ำบริเวณเกาะเกร็ดยังคงรักษาวัดธรรมมวิถีสืบทอดเก่าแก่ของชุมชนไว้
 แม้จะมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการตั้งถิ่นฐานให้มีความทันสมัย และนำสิ่งอำนวยความสะดวกจากเมืองมาใช้
 ในชุมชน และจากการพัฒนาเมืองที่พึ่งพาท้องน้ำเข้าไปในพื้นที่ชุมชนที่พึ่งพาท้องน้ำ ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ทั้ง
 สอง ซึ่งเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ในด้านการคมนาคมขนส่ง การประกอบอาชีพ การค้าและบริการและการท่องเที่ยว

ผลจากการศึกษา ทำให้ทราบถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการตั้งถิ่นฐานและสภาพชุมชนที่เปลี่ยน
 แปลงไปตามการพัฒนาความเจริญ กาลเวลา ระยะทาง และการเข้าถึงที่สามารถติดต่อได้ทั้งผู้คนในชุมชนและ
 ผู้คนภายนอก และความสัมพันธ์ของพื้นที่เมืองที่พึ่งพาท้องน้ำและชุมชนที่พึ่งพาท้องน้ำที่เกิดปฏิสัมพันธ์กันโดยมีคน
 เป็นผู้ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ และสามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาพื้นที่เมืองและชุมชน
 โดการพัฒนาพื้นที่ต้องสอดคล้องกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชน โดยการสนับสนุนของทางราชการ
 และการร่วมมือกันภายในชุมชน เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพเมืองที่พึ่งพาท้องน้ำและชุมชนที่พึ่งพาท้องน้ำ ให้ดำเนินอยู่
 และเป็นชุมชนที่เข้มแข็งต่อไปในอนาคต

ภาควิชา การวางแผนภาคและเมือง

สาขาวิชา การวางผังเมือง

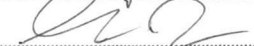
ปีการศึกษา 2547

ลายมือชื่อนิติ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

สิริฉัตร ภูักัด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

447 42285 25 MAJOR : URBAN PLANING

KEY WORD : LAND AND WATER BASED SETTLEMENTS

SIRICHAT POOPAKDEE : URBAN EVOLUTION AND PATTERN OF LAND AND WATER BASED SETTLEMENTS : CASE STUDIES OF NAKORN PAK KRET MUNICIPALITY AND KOHKRET THESIS ADVISOR : ASST.PROF.DR.RAHUTH RODJANAPRADIED THESIS CO-ADVISOR : KWANSUANG ATIBODHI, 189 PP. ISBN 974-17-6476-6

This study aims to study the changing process of settlement which happened on development of land based settlement into water based settlement in Pak Kret municipality and Koh Kret; to study the relationships between land and water based settlement and a guideline for the development of urban and community which happened on interactive of pattern of land and water based settlement.

From the study, it was found that the pattern of settlement of land based settlement in pakkret municipality and water based settlement in Koh Kret have changed on urban development in physical economic and social. Although the water based community in Koh Kret have changed the pattern of settlement for modern lifestyles and uses accommodations from urban, Koh Kret is still maintain the old community lifestyles. Land based settlement have developed into water based community and happened the relationships between both of areas, which have been interactive in communication, occupation, commercial, service and tourism.

From the study result reveals that the changing process of pattern of settlement and the change of community's lifestyles, in relations with growth and development, peried, connections and speed of communication within the community and also with external. Furthermore, the relationships of land and water based settlement which have interactivie by people. These could analysis for a guideline for the development of urban and community. But the change or development should be closely in line with government support in collaboration with community co-operation, to optimize a proper environment for land and water based community, of being constantly a lifestyles at present and in the future.

Department Urban and Regional planning
 Field of study Urban planning
 Academic year 2004

Student's signature ศิริฉัตร ภู่อักดิ์
 Advisor's signature [Signature]
 Co-advisor's signature [Signature]

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยการแนะนำ ช่วยเหลือและความกรุณาอย่างยิ่งของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระหัตถ์ โรจนประดิษฐ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ขวัญฤตกร อติโพธิ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็น ทั้งมุมมองต่างๆ ของงานวิจัยนี้ด้วยดีมาตลอด จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ในด้านวิชาการต่างๆ ในภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ และการทำงานในอนาคต

ขอขอบพระคุณ รศ.จารุวรรณ ลิ้มปเสนีย์ อาจารย์ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง ที่กรุณาให้ความรู้ทางด้านวิชาการ และให้กำลังใจในการทำงานวิจัยนี้มาโดยตลอด และขอขอบพระคุณ คุณวัฒนา เลิศธรรมเทวี นายอำเภอปากเกร็ด, ส.ต.ท.เชนต กะรัตน์ ปลัด อบต.เกาะเกร็ด และคุณ นवलจันทร์ ทองไถ้ผา ที่กรุณาช่วยเหลือด้านข้อมูล และคำแนะนำ รวมทั้งการประสานงานด้านต่างๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบุคคลในครอบครัวทุกท่านที่คอยให้กำลังใจในการทำงาน และคอยสนับสนุนทุกๆ ด้านตลอดมา จนสำเร็จการศึกษา

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
สารบัญแผนที่.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ณ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	3
1.3 ขอบเขตการศึกษา.....	3
1.4 ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน.....	3
1.5 การกำหนดกลุ่มประชากรของการศึกษา.....	4
1.6 แหล่งที่มาของข้อมูล.....	4
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับวิวัฒนาการและการตั้งถิ่นฐานของชุมชน.....	8
2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับความหมายของเมืองและวิวัฒนาการของเมือง....	14
2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับการใช้ที่ดินชุมชนเมือง (Urban Land Use).....	17
2.4 แนวความคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ภายในชุมชน.....	23
2.5 แนวความคิดเกี่ยวกับน้ำและวิถีชีวิตคนไทย.....	23
2.6 องค์ประกอบของเมืองที่พึ่งพาบกและชุมชนที่พึ่งพาน้ำ.....	25
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	38

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการตั้งถิ่นฐานของเทศบาลนครปากเกร็ด และพื้นที่เกาะเกร็ด.....	39
3.1 ยุคอดีต.....	39
3.1.1 สมัยอยุธยา (พ.ศ.2029 – พ.ศ.2325).....	40
- พระเจ้าอยู่หัวท้ายสระ (พ.ศ.2265 – พ.ศ.2325).....	40
3.1.2 สมัยรัตนโกสินทร์ (พ.ศ.2325 – พ.ศ.2489).....	45
- รัชกาลที่ 1 – รัชกาลที่ 3 (พ.ศ.2325 - พ.ศ.2394).....	45
- รัชกาลที่ 4 – รัชกาลที่ 6 (พ.ศ.2394 – พ.ศ.2468).....	49
- รัชกาลที่ 7 – รัชกาลที่ 8 (พ.ศ.2468 – พ.ศ.2489).....	51
3.2 สภาพภาพรวมของกรุงเทพมหานคร เมืองปากเกร็ดและเกาะเกร็ดในอดีต.....	54
3.3 ยุคปัจจุบัน (สมัยรัชกาลที่ 9 ตั้งแต่ พ.ศ.2489 – ปัจจุบัน).....	55
3.3.1 ภาพรวมของการพัฒนาเมือง.....	55
3.3.2 ที่ตั้งและอาณาเขตติดต่อ.....	57
3.3.3 ลักษณะทางภูมิศาสตร์.....	57
3.3.4 บทบาทและความสำคัญของเมือง.....	61
3.3.5 เมืองสำคัญและการเชื่อมโยง.....	71
3.3.6 ลักษณะและรูปแบบการตั้งถิ่นฐานการขยายตัวของชุมชน.....	75
3.3.7 การใช้ที่ดินในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด.....	83
3.3.8 การใช้ที่ดินบริเวณเกาะเกร็ด.....	89
3.3.9 ลักษณะทางสังคมและวิถีชีวิต.....	90
3.4 ภาพรวมของการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการตั้งถิ่นฐานจากยุคอดีตถึงปัจจุบัน....	102
บทที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างการตั้งถิ่นฐานของเมืองที่พึ่งพาบกในเขตเทศบาล นครปากเกร็ดและชุมชนที่พึ่งพาน้ำบริเวณเกาะเกร็ด.....	107
4.1 ภาพรวมขององค์ประกอบชุมชนในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดและเกาะเกร็ด...	109
4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างการตั้งถิ่นฐานของเมืองที่พึ่งพาบกในเขต เทศบาลนครปากเกร็ดและชุมชนที่พึ่งพาน้ำบริเวณเกาะเกร็ด.....	112

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.2.1 ระบบถนนและพาหนะ.....	113
4.2.2 การเข้าถึงและการเชื่อมโยง.....	115
4.2.3 ระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ.....	118
4.2.4 การให้บริการสาธารณะ.....	123
4.2.5 องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม.....	131
4.2.6 การพบปะและการคบหา.....	133
4.2.7 ความสัมพันธ์ระหว่างเมืองที่พึ่งพากับชุมชนที่พึ่งพาน้ำ.....	141
4.2.8 การรักษาความสะอาด.....	146
4.2.9 ความต้องการและความพึงพอใจ.....	147
4.3 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างการตั้งถิ่นฐานเมืองที่พึ่งพากในเขต เทศบาลนครปากเกร็ดกับชุมชนที่พึ่งพาน้ำในพื้นที่เกาะเกร็ด.....	155
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและการเสนอแนะ.....	159
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	159
5.2 สภาพปัญหาและอุปสรรคบริเวณพื้นที่เมืองที่พึ่งพากในเขตเทศบาล นครปากเกร็ดและบริเวณชุมชนที่พึ่งพาน้ำในเกาะเกร็ด.....	166
5.2.1 สภาพปัญหาบริเวณพื้นที่เมืองที่พึ่งพากในเขตเทศบาล นครปากเกร็ด.....	166
5.2.2 สภาพปัญหาบริเวณพื้นที่ชุมชนที่พึ่งพาน้ำบริเวณเกาะเกร็ด.....	167
5.3 การเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาพื้นที่เมืองและชุมชน.....	169
5.3.1 แนวทางที่ในการพัฒนาด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม.....	170
5.3.2 แนวทางที่ในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ.....	175
5.3.3 แนวทางที่ในการพัฒนาด้านสังคม.....	175
5.4 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป.....	176
รายการอ้างอิง.....	178
ภาคผนวก.....	180
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	189

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและอัตราการเปลี่ยนแปลงต่อปีของประชากรในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด ปี พ.ศ.2540 และปี พ.ศ.2547.....	65
ตารางที่ 3.2 จำนวนประชากรและอัตราการเปลี่ยนแปลงต่อปีของประชากรในเขตตำบลเกาะเกร็ด ปี พ.ศ.2544 และปี พ.ศ.2547.....	70
ตารางที่ 3.3 การใช้ที่ดินในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดปี พ.ศ.2535 และ พ.ศ.2545.....	84
ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม.....	113
ตารางที่ 4.2 แสดงการเป็นเจ้าของยานพาหนะส่วนตัว.....	114
ตารางที่ 4.3 แสดงรูปแบบการเดินทาง.....	116
ตารางที่ 4.4 แสดงการใช้ระบบสาธารณูปโภคในชุมชน.....	121
ตารางที่ 4.5 แสดงการให้บริการสาธารณะ.....	128
ตารางที่ 4.6 แสดงองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมในชุมชน.....	132
ตารางที่ 4.7 แสดงลักษณะการพบปะและการคบหากันในชุมชน.....	136
ตารางที่ 4.8 แสดงความสัมพันธ์กันระหว่างเมืองที่พึ่งพากับชุมชนที่พึ่งพาน้ำ.....	142
ตารางที่ 4.9 แสดงรูปแบบการกำจัดขยะมูลฝอยและการรักษาความสะอาดในชุมชน.....	146
ตารางที่ 4.10 แสดงความต้องการและความพึงพอใจของประชาชนในชุมชน.....	149
ตารางที่ 4.11 ความสัมพันธ์ระหว่างการตั้งถิ่นฐานเมืองที่พึ่งพากับในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดกับชุมชนพึ่งพาน้ำในเกาะเกร็ด.....	158

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 1.1 แสดงวิธีการดำเนินการวิจัย.....	6
แผนภูมิที่ 3.1 วิวัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการตั้งถิ่นฐานของเมือง.....	104
แผนภูมิที่ 4.1 แสดงสัดส่วนผู้ตอบแบบสอบถาม.....	113
แผนภูมิที่ 4.2 แสดงสัดส่วนการเป็นเจ้าของยานพาหนะส่วนตัว.....	115
แผนภูมิที่ 4.3 แสดงสัดส่วนการเดินทางของประชากรบริเวณพื้นที่ศึกษาในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด.....	117
แผนภูมิที่ 4.4 แสดงสัดส่วนการเดินทางของประชากรตัวอย่างบริเวณพื้นที่ศึกษาในเกาะเกร็ด.....	117
แผนภูมิที่ 4.5 แสดงสัดส่วนการใช้น้ำในการบริโภคในชุมชนเกาะเกร็ด.....	122
แผนภูมิที่ 4.6 แสดงสัดส่วนการใช้น้ำในการอุปโภคในชุมชนเกาะเกร็ด.....	122
แผนภูมิที่ 4.7 แสดงสัดส่วนรูปแบบการใช้น้ำจากแม่น้ำลำคลองในการอุปโภคในชุมชนเกาะเกร็ด.....	122
แผนภูมิที่ 4.8 แสดงสัดส่วนรูปแบบการใช้น้ำจากแม่น้ำลำคลองในการบริโภคในชุมชนเกาะเกร็ด.....	123
แผนภูมิที่ 4.9 แสดงสัดส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพลำคลองสายย่อยในชุมชนเกาะเกร็ด.....	123
แผนภูมิที่ 4.10 แสดงสัดส่วนการใช้ไฟฟ้าที่ทางการจัดให้.....	123
แผนภูมิที่ 4.11 แสดงสัดส่วนการจ่ายสินค้าจำเป็น.....	129
แผนภูมิที่ 4.12 แสดงสัดส่วนการจ่ายสินค้าฟุ่มเฟือย.....	130
แผนภูมิที่ 4.13 แสดงสัดส่วนการใช้บริการสาธารณสุข.....	130
แผนภูมิที่ 4.14 แสดงสัดส่วนการใช้บริการทางการเงิน.....	130
แผนภูมิที่ 4.15 แสดงสัดส่วนการใช้บริการทางการศึกษา.....	131
แผนภูมิที่ 4.16 แสดงสัดส่วนการใช้บริการสถานที่จอดยานพาหนะ.....	131
แผนภูมิที่ 4.17 แสดงสัดส่วนลักษณะที่อยู่อาศัย.....	132
แผนภูมิที่ 4.18 แสดงสัดส่วนการเข้าร่วมการเล่นและประเพณีทางน้ำ.....	138
แผนภูมิที่ 4.19 แสดงสัดส่วนของรูปแบบความสัมพันธ์และการติดต่อกันภายในชุมชน.....	138
แผนภูมิที่ 4.20 แสดงสัดส่วนของรูปแบบการติดต่อสื่อสารภายในชุมชน.....	138

สารบัญแผนภูมิ (ต่อ)

	หน้า
แผนภูมิที่ 4.21 แสดงสัดส่วนของรูปแบบการรับฟังข่าวสารหรือเหตุการณ์.....	139
แผนภูมิที่ 4.22 แสดงสัดส่วนการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชน.....	139
แผนภูมิที่ 4.23 แสดงสัดส่วนการมีสถานที่เลื่อมใสศรัทธาในชุมชน.....	139
แผนภูมิที่ 4.24 แสดงสัดส่วนสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ.....	139
แผนภูมิที่ 4.25 แสดงสัดส่วนแหล่งสันวนการ/ทำกิจกรรม.....	140
แผนภูมิที่ 4.26 แสดงสัดส่วนของการอยู่อาศัยในภูมิลำเนาเดิม.....	144
แผนภูมิที่ 4.27 แสดงสัดส่วนของการให้เหตุผลที่อยู่อาศัยในชุมชน.....	144
แผนภูมิที่ 4.28 แสดงสัดส่วนการประกอบอาชีพหลัก.....	144
แผนภูมิที่ 4.29 แสดงสัดส่วนการประกอบอาชีพเสริม.....	144
แผนภูมิที่ 4.30 แสดงสัดส่วนการทำอุตสาหกรรมในครัวเรือน.....	145
แผนภูมิที่ 4.31 แสดงสัดส่วนการเดินทางไปเกาะเกร็ด.....	145
แผนภูมิที่ 4.32 แสดงสัดส่วนการทำกิจกรรมที่เกาะเกร็ด.....	145
แผนภูมิที่ 4.33 แสดงสัดส่วนของรูปแบบการกำจัดขยะมูลฝอยและการรักษาความสะอาด ในชุมชน.....	146
แผนภูมิที่ 4.34 แสดงสัดส่วนความคิดเห็นของชาวเกาะเกร็ดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่มีผล ต่อชุมชนเกาะเกร็ด.....	151
แผนภูมิที่ 4.35 แสดงสัดส่วนความคิดเห็นของชาวเกาะเกร็ดเกี่ยวกับการทำงานภายนอก ที่มีผลต่อชุมชนเกาะเกร็ด.....	151
แผนภูมิที่ 4.36 แสดงสัดส่วนความต้องการเกี่ยวกับการเดินทางในชุมชนเกาะเกร็ด.....	151
แผนภูมิที่ 4.37 แสดงสัดส่วนความต้องการของคนเกาะเกร็ดเกี่ยวกับการปรับปรุง อาคารบ้านเรือนในชุมชนเกาะเกร็ด.....	152
แผนภูมิที่ 4.38 แสดงสัดส่วนการแสดงความคิดเห็นของชาวเกาะเกร็ดเกี่ยวกับการเพิ่มขึ้น ของกิจกรรมในชุมชนเกาะเกร็ดจากการพัฒนาเมือง.....	152
แผนภูมิที่ 4.39 แสดงสัดส่วนการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคในการพัฒนาชุมชน..	152
แผนภูมิที่ 4.40 แสดงสัดส่วนความพึงพอใจของชาวเกาะเกร็ดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน เกาะเกร็ด.....	152
แผนภูมิที่ 4.41 แสดงสัดส่วนความพึงพอใจของชาวเกาะเกร็ดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ในชุมชนเกาะเกร็ด.....	153

สารบัญแผนภูมิ (ต่อ)

	หน้า
แผนภูมิที่ 4.42 แสดงสัดส่วนความต้องการของชาวเทศบาลนครปากเกร็ดเกี่ยวกับ ความต้องการให้มีการปรับปรุงและพัฒนาชุมชน.....	153
แผนภูมิที่ 4.43 แสดงสัดส่วนความพึงพอใจของชาวเทศบาลนครปากเกร็ดเกี่ยวกับ การพัฒนาชุมชนเมือง.....	153
แผนภูมิที่ 4.44 แสดงสัดส่วนความพึงพอใจของชาวเทศบาลนครปากเกร็ดเกี่ยวกับ สภาพแวดล้อมบริเวณชุมชนเมือง.....	154

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแนบที่

	หน้า
แนบที่ 1.1 จังหวัดนนทบุรี.....	7
แนบที่ 3.1 แสดงตำแหน่งของเมืองและการตั้งถิ่นฐานสมัยกรุงศรีอยุธยา.....	44
แนบที่ 3.2 แสดงตำแหน่งของเมืองและการตั้งถิ่นฐานสมัยรัตนโกสินทร์.....	53
แนบที่ 3.3 แสดงพื้นที่น้ำท่วมเกาะเกร็ด ปี พ.ศ.2538.....	59
แนบที่ 3.4 แสดงพื้นที่น้ำท่วมเกาะเกร็ด ปี พ.ศ.2545.....	60
แนบที่ 3.5 แสดงที่ตั้งทำน้ำและท่าเรือข้ามฟาก.....	74
แนบที่ 3.6 แสดงที่ตั้งชุมชน.....	78
แนบที่ 3.7 แสดงการขยายตัวของชุมชน พ.ศ.2595 - พ.ศ.2510.....	79
แนบที่ 3.8 แสดงการขยายตัวของชุมชน พ.ศ.2535 - พ.ศ.2545.....	82
แนบที่ 3.9 แสดงการใช้ที่ดินในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดปี พ.ศ.2535.....	87
แนบที่ 3.10 แสดงการใช้ที่ดินในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดปี พ.ศ.2545.....	88
แนบที่ 3.11 แสดงลักษณะกายภาพและวิถีชีวิตของชาวบกเทศบาลนครปากเกร็ด บริเวณโซน A.....	93
แนบที่ 3.12 แสดงลักษณะกายภาพและวิถีชีวิตของชาวบกเทศบาลนครปากเกร็ด บริเวณโซน B.....	101
แนบที่ 4.1 แสดงพื้นที่โซนบริเวณที่ศึกษา.....	108
แนบที่ 4.2 แสดงองค์ประกอบชุมชน.....	111

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1-1 รูปแบบการตั้งถิ่นฐานแบบรวมกลุ่ม.....	11
ภาพที่ 2.1-2 รูปแบบการตั้งถิ่นฐานแบบแนวยาว.....	11
ภาพที่ 2.2.1-1 แสดงการขยายตัวของเมืองแบบเส้นตรง.....	17
ภาพที่ 2.6.1-1 ระบบถนนและระบบขนส่งภายในเมือง.....	25
ภาพที่ 2.6.1-2 การเข้าถึงชุมชนและการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคม.....	26
ภาพที่ 2.6.1-3 การเชื่อมโยงเขตเมืองฟังกและชุมชนที่ฟังกน้ำ.....	26
ภาพที่ 2.6.1-4 ระบบถนนสาธารณูปโภคภายในเมือง.....	27
ภาพที่ 2.6.1-5 ระบบถนนสาธารณูปการภายในเมือง.....	27
ภาพที่ 2.6.1-6 การให้บริการสาธารณะภายในเมือง.....	28
ภาพที่ 2.6.1-7 รูปแบบทางสถาปัตยกรรมภายในเมือง.....	29
ภาพที่ 2.6.1-8 การทำกิจกรรมและการพบปะกันเ็นชุมชน.....	30
ภาพที่ 2.6.1-9 ความสัมพันธ์และการฟังกกันของเมืองที่ฟังกกับชุมชนที่ฟังกน้ำ.....	30
ภาพที่ 2.6.1-10 การทิ้งขยะมูลฝอยเ็นชุมชนเมือง.....	31
ภาพที่ 2.6.2-1 ระบบถนนและระบบขนส่งเ็นชุมชน.....	32
ภาพที่ 2.6.2-2 การเข้าถึงชุมชนและการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมทางบกและทางน้ำ.....	33
ภาพที่ 2.6.2-3 โทรศัพท์สาธารณะภายในชุมชน.....	34
ภาพที่ 2.6.2-4 ระบบประปาภายในชุมชน.....	34
ภาพที่ 2.6.2-5 การให้บริการเรือห้องสมุดสาธารณะของชุมชนที่ฟังกน้ำ.....	35
ภาพที่ 2.6.2-6 รูปแบบทางสถาปัตยกรรมเ็นชุมชนฟังกน้ำ.....	36
ภาพที่ 2.6.2-7 การทำกิจกรรมและการพบปะกันเ็นชุมชน.....	36
ภาพที่ 2.6.2-8 ความสัมพันธ์และการฟังกกันของชุมชนฟังกน้ำกับเมืองที่ฟังก.....	36
ภาพที่ 3-1 การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนแบบเกาะกลุ่มกันตามริมแม่น้ำและริมทางเท้า สาธารณะ.....	67
ภาพที่ 3-2 ทางเดินเท้าภายในชุมชน.....	67
ภาพที่ 3-3 การค้าขายบริเวณตลาดปากเกร็ด.....	91
ภาพที่ 3-4 การประกอบอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบริเวณพื้นที่ชุมชนริมแม่น้ำ.....	92
ภาพที่ 3-5 สภาพวิถีชีวิตของชาวเกาะเกร็ด.....	95
ภาพที่ 3-6 ร้านค้าขายของเ็นชุมชนเกาะเกร็ด.....	97

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 3-7 การประกอบอาชีพปั้นเครื่องปั้นดินเผาของชาวเกาะเกร็ด.....	98
ภาพที่ 3-8 การประกอบอาชีพการทำขนมไทยของชาวเกาะเกร็ด.....	98
ภาพที่ 3-9 การล่องเรือรอบเกาะ.....	100
ภาพที่ 3-10 สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญบนเกาะเกร็ด.....	102
ภาพที่ 4.2.1-1 ระบบถนนภายในเมืองปากเกร็ด.....	114
ภาพที่ 4.2.2-1 บริการมอเตอร์ไซด์รับจ้างในชุมชนเกาะเกร็ด.....	116
ภาพที่ 4.2.2-2 ถนนทางเข้าชุมชนและการเข้าถึงชุมชนบริเวณโซน A ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด.....	117
ภาพที่ 4.2.2-3 ทางเดินภายในชุมชนเกาะเกร็ดบริเวณโซน B.....	118
ภาพที่ 4.2.3-1 ระบบประปาภายในชุมชนเกาะเกร็ดบริเวณโซน B	119
ภาพที่ 4.2.3-2 สภาพลำคลองสายย่อยในชุมชนเกาะเกร็ดบริเวณโซน B ที่ขาดการดูแลรักษา.....	120
ภาพที่ 4.2.3-3 ระบบไฟฟ้าภายในชุมชนเกาะเกร็ดบริเวณโซน B.....	120
ภาพที่ 4.2.3-4 โทรศัพท์สาธารณะภายในชุมชนเกาะเกร็ด.....	120
ภาพที่ 4.2.4-1 สถาบันการเงินภายในเมืองปากเกร็ด.....	126
ภาพที่ 4.2.4-2 สถาบันการศึกษาภายในเมืองปากเกร็ด.....	126
ภาพที่ 4.2.4-3 โรงเรียนวัดปรมัยยิกาวาสในเกาะเกร็ด.....	126
ภาพที่ 4.2.4-4 บริเวณที่จอดรถภายในวัดสนามเหนือและที่จอดรถเอกชนบริเวณโซน A ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด.....	127
ภาพที่ 4.2.4-5 ห้างสรรพสินค้าในเมืองปากเกร็ด.....	127
ภาพที่ 4.2.4-6 ตลาดปากเกร็ด.....	128
ภาพที่ 4.2.5-1 รูปแบบบ้านเรือนในเกาะเกร็ดบริเวณโซน B.....	132
ภาพที่ 4.2.6-1 การเข้าร่วมกิจกรรมการตัดขาดรถทางเรือในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดและเกาะเกร็ด.....	140
ภาพที่ 4.2.6-2 การเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาสุขภาพบริเวณโซน A ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด.....	140
ภาพที่ 4.2.6-3 สถานที่พักผ่อนหย่อนใจบริเวณทำน้ำในชุมชนเกาะเกร็ดและศาลา ริมน้ำ.....	141

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 4.2.7-1 การทำเครื่องปั้นดินเผาในปากเกร็ดและในชุมชนเกาะเกร็ด.....	142
ภาพที่ 4.2.7-2 การประกอบอาชีพค้าขายบริเวณชุมชนเกาะเกร็ด.....	145
ภาพที่ 5.1 บริเวณทางเข้าชุมชนเมืองฟุ้งบก.....	170
ภาพที่ 5.2 บริเวณทางเข้าชุมชนฟุ้งน้ำ.....	170
ภาพที่ 5.3 การขุดลอกท่อระบายน้ำในชุมชนเมือง.....	170
ภาพที่ 5.4 ที่ว่างบริเวณริมแม่น้ำภายในชุมชนเมือง.....	171
ภาพที่ 5.5 บริเวณท่าขนส่งสินค้าในชุมชนเมืองที่มีสภาพไม่แข็งแรง.....	171
ภาพที่ 5.6 สภาพแวดล้อมริมแม่น้ำเจ้าพระยาในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด.....	172
ภาพที่ 5.7 สภาพคูคลองในชุมชนเกาะเกร็ดที่ขาดการดูแลรักษา.....	172
ภาพที่ 5.8 บริเวณท่าเรือวัดกลางเกร็ดที่มีสภาพไม่แข็งแรง.....	173
ภาพที่ 5.9 บริเวณพื้นที่ว่างริมน้ำสำหรับพักผ่อนหย่อนใจในชุมชนเกาะเกร็ด.....	173
ภาพที่ 5.10 สภาพถนนทางเดินในชุมชนเกาะเกร็ดมีลักษณะแคบ.....	174
ภาพที่ 5.11 สภาพแวดล้อมบริเวณริมน้ำรอบเกาะและพื้นที่ต่อเนื่องด้านใน.....	174
ภาพที่ 5.12 สภาพบ้านเรือนริมน้ำในชุมชนเกาะเกร็ดที่ขาดการดูแลรักษา.....	175
ภาพที่ 5.13 การฝึกอาชีพให้กับคนในชุมชน.....	176